

**Organizacija za Evropsku Bezbednost i Saradnju
MISIJA NA KOSOVU**

**Odeljenje za Ljudska Prava, Decentralizaciju i Zajednice
Sekcija za Praćenje Pravnog Sistema**

Mesečni Izveštaj – Aril 2007

Loše održavanje sistema za prisluškivanje otežava istragu navodnih kriminalnih aktivnosti i može kršiti domaći zakon

Odeljenje za ljudska prava, decentralizaciju i zajednice (HRDC) Misije OEBS-a na Kosovu je zabrinuto zbog toga što organi vlasti ne održavaju sistem za presretanje telefonskih poziva koji je i predviđen Privremenim zakonom o krivičnom postupku Kosova (PCPCK)¹, sistem koji kao takav sprečava odgovarajuću istragu teških krivičnih dela i može kršiti odredbe domaćeg zakona.

Tužioci su odgovorni za istragu i sudsko gonjenje lica koja su navodno počinila krivična dela.² Međunarodni tužioci obično rade na veoma važnim i kritičnim istragama kao što su predmeti koji se odnose na trgovinu ljudima, organizovani kriminal, ratne zločine ili korupciju.³ Komitet ministara Saveta Evrope preporučuje da državne vlasti “[t] reba da preduzmu efikasne mere kako bi garantovale da su javni tužioci u stanju da ispune svoje dužnosti i odgovornosti u skladu sa odgovarajućim zakonom i organizacionim uslovima [...]”⁴

PZKPK ostavlja mogućnost tajnih i tehničkih mera za prismotru i istragu. Presretanje telefonskih poziva je veoma moćan instrument za nadležne vlasti tokom istrage i za efikasno suđenje krivična dela. U skladu sa PZKPK-om, “[p] repretresni sudija može da izda nalog [za presretanje telekomunikacija] na osnovu zahteva javnog tužioca.”⁵ Osim toga, ovlašćeni pripadnik policije mora da započne izvršenje naloga “[n]e kasnije od petnaest dana nakon njegovog izdavanja.”⁶

No ipak, OEBS je došao do saznanja da međunarodni tužioci usled tehničkih problema od oktobra 2006. pa sve do januara 2007. nisu mogli da vrše presretanja telefonskih poziva.⁷ Na osnovu dokumentacije i razgovora sa međunarodnim tužiocima, ovo je negativno uticalo na nekoliko veoma važnih i kritičnih istraga (organizovani kriminal, slučajeve korupcije, itd.).

Uprava UNMIK-a za organizovani kriminal je 31. oktobra 2006. pružila međunarodnim tužiocima zbunjujuće obrazloženje za ovakvo “veoma ozbiljno neodržavanje” sistema i takođe je navela da ovakav kvar utiče na “CD medije, proveru podataka ili živo presretanje.”⁸ Usled ovih tehničkih poteškoća, policija nije mogla da primeni naloge prepretresnih sudija za presretanje telekomunikacija, što je možda prekršilo domaći

---

¹ Članovi 256-267, Privremeni krivični zakon Kosova (PKZK).

² Član 46(1), PZKPK.

³ Za pregled uloga međunarodnih tužioca, vidi Uredbu UNMIK-a br. 2000/6 *O naimeonovanju i premeštaju međunarodnih tužioca*, 15. februar 2000. koja je dopunjena i izmenjena Uredbom UNMIK-a br. 2000/34 i 2001/2.

⁴ Savet Evrope u preporuci *Rec (2000)19 Komiteta ministara Savet Evrope članicama o ulozi javnog tužilaštva u sitemu krivičnog pravosuđa*, 6. oktobar 2000, stav 4.

⁵ Id. član 258(2).

⁶ Id. član 260(1).

⁷ Navodno, ovaj problem nije imao uticaja na istragu lokalnih tužioca.

⁸ Citat je uzet iz dokumenta koji se nalazio u istražnom dosijeu predmeta na koji je negativno uticao pad sistema za prisluškivanje.

zakon. Iz toga razloga, međunarodni tužioci nisu mogli da na odgovarajući način istraže navodno počinjena krivična dela na Kosovu.

Pad sistema za presretanje telefonskih poziva je otežalo istragu i sudsko gonjenje navodnih kriminalnih aktivnosti jer međunarodni tužioci nisu mogli da primene tajne istražne tehnike. Možda su relevantne vlasti prekršile domaći zakon time što nisu uspele da održavaju sistem prisluškivanja koji je predviđen odredbama PZKPK-a, a koji se odnosi na istražne tehnike koje su na raspolaganju javnim tužiocima.

Iz toga razloga OEBS preporučuje da:

- Relevantne vlasti, kao što su Odeljenje pravosuđa i Ministarstvo pravde preduzmu sve neophodne korake kako bi sistem presretanja telekomunikacija održali funkcionalnim i kako bi se nalog pretpretresnog sudije za meru presretanja telefonskih poziva izvršio bez odlaganja.

Odlaganja u sudskim postupcima usled stalnog odsustva veštaka može kršiti pravo na suđenje u razumnom roku.

OEBS je zabrinut oko činjenice da odsustva veštaka tokom građanskih rasprava odlažu sudske postupke, što čini kršenje domaćeg zakona koji se primenjuje i može doprineti kršenju prava pojedinca na suđenje u razumnom roku.⁹

Što se tiče imenovanja svedoka veštaka, u skladu sa važećim zakonom, “[s] ud će izvesti dokaz veštačenjem kada je radi utvrđivanja ili razjašnjenja neke činjenice potrebno stručno znanje kojim sud ne raspolaže.”¹⁰ Osim toga, određeni veštaci dužni su da se odazovu pozivu suda i da iznesu svoj nalaz i mišljenje.¹¹ Osim toga, sud može kazniti novčano veštaka koji ne dođe na ročište iako je uredno pozvan, a izostanak ne opravda, kao i veštaka koji bez opravdanog razloga odbije da vrši veštačenje.¹²

No ipak, OEBS je primetio kršenja ovih pravnih zahteva u sledećim slučajevima:

U imovinskoj raspravi tokom potvrđivanja ( ) pred Opštinskim sudom u( ), dana 6. oktobra 2004, sud je naložio da 13. jula 2006 veštak geodeta¹³ da svoje stručno mišljenje u pogledu geodetskog merenja imovine oko koje se vodi spor. Nakon podnošenja stručnog izveštaja i mišljenja 18. oktobra 2006, sud je tokom ročišta 11. oktobra 2006. nakon predloga podnosioca žalbe odlučio da na sledeće ročište sudski pozove geodetu da dalje obrazloži izveštaj i svoje veštačenje. Od septembra 2006. sud je odložio

⁹ Član 6(1), Evropska konvencija o ljudskim pravima i osnovim slobodama.

¹⁰ član 250, Zakon o parničnom postupku (ZPP), SFRJ Službeni list 4/77–1478, 36/80–1182, 69/82–1956.

¹¹ Član 253(1), ZPP.

¹² Član 255(1), ZPP.

¹³ Geodetski stručnjak je službenik opštine Mitrovicë/Mitrovica.

glavno ročište šest puta¹⁴ zbog odsustvovanja veštaka. Veštak je opravdao svoj izostanak samo jedanput.¹⁵

U drugoj ( ) raspravi pred Opštinskim sudom u koja se odnosila na podnesen zahtev zbog ometanja poseda, sud je pozvao veštaka geodetu¹⁶ na ročište koje je bilo zakazano 18. januara 2007, kako bi dao obrazloženje svog veštačenja. Iako je sud uredno pozvao veštaka, on se nije pojavio na zakazanom ročištu. Nakon toga na zahtev predsedavajućeg sudije, sud je dobio obaveštenje od poslodavca da veštak neće biti u mogućnosti da bude prisutan u ovoj fazi sudskog postupka jer je već radno angažovan na terenu. Iz toga razloga, sud je odložio ročište.

U oba ova primera, odlaganja su mogla da se izbegnu da su se veštaci odazvali sudskim pozivima. Problem koji ukazuje na zabrinutost u slučaju ovih veštaka kao javnih službenika zaposlenih u opštinama jeste da su ignorisali sudski poziv drugog organa vlasti, opštinskih sudova. Osim toga, sudovi nisu upotrebili kaznene mere koje su dozvoljene u skladu sa domaćim zakonom, a to je da osiguraju prisustvo veštaka tokom suđenja. Evropski sud za ljudska prava, kada je procenjivao opravdanost dužine sudskih postupaka, uzeo je u obzir ponašanje upravnih i sudskih vlasti. Iz tog razloga, ne odazivanje opštinskih službenika koji se pojavljuju u ulozi stručnjaka veštaka i njihov odnos prema sudskim pozivima i nemogućnost sudova da osiguraju prisustvo veštaka mogu voditi do povrede prava na suđenje u razumnom roku.¹⁷

Iz toga razloga, OEBS preporučuje da :

- Sudovi koriste sve mogućnosti koje im zakon pruža i koje se primenjuju kako bi zagarantovali prisustvovanje veštaka tokom suđenja.
- Opštinske vlasti trebalo bi da osiguraju da se opštinski službenici odazovu na uručene sudske pozive i da prisustvuju ročištima.

¹⁴ Sud je odložio ročišta: 14. novembar 2006, 5 i 26. decembar 2006., 15. januara 2007, 12. februara 2007, i 16. marta 2007.

¹⁵ Za ročište zakazano 14. novembra 2006, veštak je putem telefona obavestio sud da neće moći da prisustvuje ročištu jer je radno angažovan na terenu.

¹⁶ Veštak geodeta je službenik opštine ( ).

¹⁷ Vidi *Frydlender protiv Francuske*, br. 30979/96, presuda 27.juna 2000, stav. 43, primećeno je između ostalog i u *Atanasović i ostali protiv Bivše Jugoslovenske Republike Makedonije*, br. 13886/02, presuda od 22. decembra 2005, stav. 33; vidi takođe *Dumanovski protiv BJR Makedonije*, br. 13898/02, presuda od 8. decembra 2005, stav. 40.

Deleted: Prizren